

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Генеральне Консульство Республіки Польща у Харкові

**ПОЛЬСЬКО – УКРАЇНСЬКА
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НА СЛОБОЖАНЩИНІ:
НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА І ВЗАЄМНІ ВПЛИВИ**

Матеріали міжнародної наукової конференції

Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди

7-8 листопада 2019 р.

Меран
Publisher

Харків
2019

УДК 7.067
П53

Науковий редактор
Сергій Сержак

Збірник видано за фінансової підтримки
Генерального Консульства Республіки Польща у Харкові –
співорганізатора проведення міжнародної наукової конференції
«Польсько-українська культурна спадщина на Слобожанщині:
національна специфіка і взаємні впливи»

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди протокол № 6 від 05.11.2019 р.

**П53 ПОЛЬСЬКО – УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НА
СЛОБОЖАНЩИНІ: НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА І
ВЗАЄМНІ ВПЛИВИ.** Матеріали міжнародної наукової конференції
(Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 7-8 листопада 2019 р.) / Харк. нац.
пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х.: Видавець О. А. Мірошніченко, 2019. –
160 с.

ISBN 978-617-7618-32-3

На сторінках цієї книги українські і польські науковці намагаються
проаналізувати тісні освітньо-культурні зв'язки, які протягом століть поєднують
історію Польщі і Слобожанщини. Зокрема, звертається увага на важливу роль у
забезпеченні подібної взаємодії Харківського університету і його контактів з
польськими навчальними закладами. Чимало місця приділяється різним
аспектам життя Полонії Харкова (у тому числі – трагічним сторінкам її історії у
добу сталінських репресій).

Збірник адресується широкому колу читачів, які цікавляться історією
України і Польщі.

На обкладинці зображено Собор Успіння Пресвятої Діви Марії у м. Харків.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
© Генеральне Консульство Республіки
Польща у Харкові
© Наукова редакція. С. Сержак
© Автори статей

ISBN 978-617-7618-32-3

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановний читачу!

Слобожанщина – це особливий регіон на історичній мапі України.
Він є водночас давнім і молодим, місцем плекання культурних традицій і
поширення сучасних технологій, українським і мультикультурним. Історія
Слобожанщини зіткана з численних подій, явищ та персоналій, які
залишили яскравий слід в минулому України, Центрально-Східної Європи,
і загалом – світу. Тут народився і провів частину свого бурхливого життя
славетний провідник козацтва Іван Сірко. У Харківському колеґіумі (до
речі, одному з найкращих навчальних закладів України XVIII ст.) викладав
відомий український поет і філософ Григорія Сковорода, який зробив
неоціненний вклад у скарбницю світової культури. На початку XIX ст.
Харків стає колискою українського національного відродження. Григорій
Квітка-Основ'яненко, Петро Гулак-Артемовський, Ізмаїл Срезневський та
численні інші представники цього руху заклали підвалини формування
модерної української нації і культури. В останній третині XIX ст. Харків
перетворюється на один із провідних промислових центрів Російської
імперії, локомотивів її стрімкої технологічної, економічної і соціальної
модернізації в пореформений період. Неоціненний внесок Харкова у
справу науково-технічного прогресу наприкінці XIX – на початку XX ст.
засвідчується іменами Іллі Мечнікова, Льва Ландау, Семена Кузнеця,
Миколи Барабашова, Івана Неклюдова і багатьох інших знаних науковців,
які жили і творили в нашому місті. Вкрай важливу роль відіграла
Слобожанщина також в історії української культури. Саме з Харковом
виявилися тісно пов'язані імена Г.С.Сковороди і В.Н.Каразіна, долі Миколи
Хвильового, Леся Курбаса, Миколи Куліша, Івана Багряного, Майка
Йогансена й інших представників національного відродження 1920-х рр.

зламу їх духовних цінностей. Коли це стає зрозумілим партійно-радянському керівництву, політика «коренізації» була оголошена вичерпаною, а створення національних шкіл, адміністративних одиниць помилковим, їхні провідники були звинувачені в націонал-ухильництві, буржуазному націоналізмі, співробітництві з німецькими та польськими фашистами, їхніми спецслужбами. Із середини 1930-х років починається процес закриття польських культурно-освітніх закладів та розгортаються масові репресії, фабрикуються гучні судові процеси.

Olga Goncharova

The Poles in the Socio-Political, Socio-Economic and Cultural-Educational Life of Kharkiv Region in 1920-1930's

The article is devoted to the process of socio-political, socio-economic and cultural-educational development of the Polish ethnic minority of Kharkiv region in 1920-1930's. Demographic and social changes in its composition, catastrophic consequences for its absorption, and political repression of the Stalin regime are highlighted. It is reasonable to conclude that the Bolsheviks achieved only some success in the process of Sovietization of the Poles. They could not achieve their main goal - to change the Poles' consciousness, break their spiritual values. When this became clear to the party-Soviet leadership, the policy of indigenization was declared exhausted. The process of closing down Polish cultural and educational institutions began in the mid-1930s and mass repression began and loud trials were fabricated.

Keywords: *ethnos, ethnic minority, indigenous policy, national policy.*

Світлана Бережна
Вікторія Плахтєєва

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НА СЛОБОЖАНЩИНІ У ФОНДАХ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ ХАРКІВСЬКОЇ, ПОЛТАВСЬКОЇ І СУМСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ

Слобожанщина є багатонаціональним регіоном, який завжди славився повагою і толерантним ставленням до людей іншої національності. Особливе місце в духовному й культурному житті Слобідської України протягом століть посідала польська національна меншина. Із проголошенням державної незалежності України відкрилася нова сторінка в історії українсько-польських взаємин. Розпочалося не лише національно-культурне та духовне відродження польської меншини, але й зросла її роль у процесі побудови в Україні громадянського суспільства, правової держави та її інтеграції в європейські структури. Українсько-польський діалог охопив різні рівні суспільно-політичного й культурного життя Слобожанщини: він триває між громадськими об'єднаннями поляків та органами самоврядування, від яких найбільше залежить процес національно-культурного відродження Полонії; між польською громадою та громадськими організаціями для взаємної підтримки та допомоги в задоволенні національно-культурних потреб поляків в Україні й українців у Польщі; між польськими релігійними структурами й органами влади в справі відродження Римо-Католицької церкви і досягнення міжконфесійного порозуміння.

Незважаючи на свою географічну віддаленість від сучасних кордонів Польщі, Слобожанщина належить до регіонів України, що здавна мали «свій голос» в українсько-польському діалозі. Зокрема, з історичним

минулим Польщі пов'язані долі видатних уродженців даного регіону – діячів культури й науки: О. Потебні, М. Кузнецова, М. Тимошенка, П. Попова тощо.

Мета статті – охарактеризувати архівні матеріали, пов'язані з історією польської громади Слобожанщини, що зберігаються у фондах Державного архіву Харківської області (ДАХО), Державного архіву Полтавської області (ДАПО), Державного архіву Сумської області (ДАСО), визначити стан джерельної бази вивчення культурної спадщини Полонії Слобожанщини.

Її життєдіяльність знайшла широке висвітлення в історичній та етнологічній науці. Водночас лишається багато малодосліджених питань. Зокрема, загальні тенденції та особливості політики різних режимів і владних структур стосовно поляків, вплив на їхнє соціально-культурне життя, наслідки насильницької асиміляції, зміни етнополітичного статусу польської групи в регіоні, її вплив на українсько-польські міжетнічні та міждержавні відносини.

У джерельній базі науковці виділяють дві основні групи джерел: опубліковані та неопубліковані (переважно архівні), які за видовою ознакою класифіковані на п'ять підгруп: документальні джерела – актові, законодавчі, нормативні, діловодні, судово-слідчі тощо; документи і матеріали органів державної влади й управління, політичних партій і громадських об'єднань; вербальні (оповідні) джерела – твори політичної, наукової, навчальної та іншої літератури, публіцистика; масові джерела – матеріали газет, журналів, листівки, прокламації тощо; джерела особового походження – спогади, мемуари, щоденники, автобіографії, листи та інші; статистичні й довідкові видання, матеріали етнологічних та етнографічних експедицій, конкретно-соціологічних досліджень і спостережень.

У даній роботі буде розглянуто неопубліковані архівні матеріали.

Фонд 925 ДАХО «Канцелярія курата Харківської Римо-католицької церкви» складається із двох описів та шістдесяти одиниць зберігання¹.

Архівні справи, які увійшли до першого опису охоплюють період 1831–1919 рр. Джерела відображають загальний контекст діяльності Римо-католицької церкви на Слобожанщині (політика влади щодо костюлу; правове поле, у якому проводилася діяльність; загальні правила; можливості й обмеження, яких зазнала Римо-католицька церква).

Також фонд містить протоколи засідань Ради Римо-католицької церкви у Харкові, що відображають діяльність костюлу на локальному рівні: залучення коштів, купівля місця під будівництво та будівельних матеріалів, створення архітектурного проекту тощо.

Фонд 40 ДАХО «Харківська духовна консисторія» включає метричні книги з 1749 р. по 1921 р.² Із них можна отримати інформацію особистого характеру: записи про народження, одруження та смерть, а також ПІБ особи, її місце проживання, соціальний стан тощо.

Фонд 31 ДАХО «Харківська казенна палата» містить списки поляків, які мешкали в Харкові й інших містах губернії згідно з ревизькими казками на іноземців з 1782 р.³ Матеріали Генеральних ревізій дозволяють знайти інформацію генеалогічного характеру: імена, дати народження та смерті, свідчення про соціальний статус і сімейне положення, місце народження, служби тощо. Але відомості, які надають казки, потребують доповнення й уточнення.

Фонд 12 ДАХО «Харківська лікарська управа» надає можливість дослідити службову діяльність лікарів польського походження⁴.

¹ Державний архів Харківської області (далі – ДАХО). – Ф. 925. Канцелярія курата Харківської Римо-католицької церкви. – Оп. 1-2. – Спр. 1-16.

² ДАХО. – Ф. 40. Харківська духовна консисторія. – Оп. 1.

³ ДАХО. – Ф. 31. Харківська казенна палата. – Оп. 1.

⁴ ДАХО. – Ф. 12. Харківська лікарська управа. – Оп. 1.

Фонд 4 ДАХО «Харківське губернське правління» включає циркуляри, таємне листування представників державних органів, поліцейських і жандармських управ; звіти, доповіді, записки. Документи надають інформацію про польських повстанців залежно від ступеня участі в повстанні, в які губернії та населенні пункти відправляли поляків для відбування каторги. У цьому фонді також міститься проект римо-католицького храму в м. Харкові 1886 р.⁵

Матеріали фонду 3 ДАХО «Канцелярія харківського губернатора» – звіти, рапорти. Зокрема, рапорт Слобідсько-Українському губернатору про військовополонених поляків, які брали участь у заворушенні 1794 року і перебували в губернській штатній роті; циркуляри Канцелярії міністра поліції Слобідського-Українському губернатору щодо військовополонених поляків від 1814 р.; списки полонених офіцерів-поляків із наполеонівської армії, які направлялися до м. Білосток⁶.

Фонд 29 ДАХО «Харківське губернське у справах про товариства та спілки присутствіє» містить відомості про польські товариства, які діяли в Харкові наприкінці XIX ст. та у 20–30-х рр. XX ст.: Польський Дім; Харківське відділення Товариства допомоги бідним сім'ям поляків, постраждалим від війни; польське культурно-просвітницьке товариство (Труд); польський робітничий клуб ім. Варинського⁷.

Особиста справа Юзефа Пілсудського, польського державного діяча, знаходиться у фонді 667 ДАХО «Харківський університет»⁸.

У фонді 14 ДАХО «Харківське (губернське) дворянське депутатське зібрання м. Харків» зосереджено інформацію про дворянські роди Слобідсько-Української губернії, у тому числі – польські⁹.

⁵ ДАХО. – Ф. 4. Харківське губернське правління. – Оп. 105. – Спр. 909.

⁶ ДАХО. – Ф. 3. Канцелярія харківського губернатора. – Оп. 23. – Спр. 534.

⁷ ДАХО. – Ф. 29. Харківське губернське у справах про товариства та спілки присутствіє. – Оп. 1. – Спр. 186.

⁸ ДАХО. – Ф. 667. Харківський університет. – Оп. 289. – Спр. 1.

Фонд Р-6452 ДАХО «Карні справи на репресованих громадян м. Харкова і Харківської області» містить інформацію про справи арештованих осіб (у тому числі – польських євреїв та поляків), які обіймали невисокі посади на підприємствах; звіти про вчинення обшуків у польських родин¹⁰.

У Фонді 2162 ДАХО містяться матеріали про діяльність василіанського монастиря, розбудову Уманського повітового училища та роль Северина Потоцького, першого попечителя Харківського навчального округу¹¹.

У Фонді 80 ДАПО містяться матеріали Полтавського губернського правління щодо виселення євреїв із залізничних селищ повітів Полтавської губернії¹².

Фонд 182 ДАПО – це родинний архів генерал-майора Бутурліна Олексія Петровича¹³.

У Фонді 202 ДАПО зосереджена інформація про життя та діяльність польського художника Й. Хмелевського, який народився у Варшаві¹⁴. Із 1875 р. він мешкав у Полтаві, де відкрив фотоательє. За знімками Хмелевського надруковані цілі серії поштових листівок «Типи Малоросії» і «Краєвиди Полтавщини». Хмелевський був учасником 20 міжнародних фотовиставок, отримав медалі на виставках у Лозанні в 1890 році, у Брюсселі в 1891 році, у Чикаго в 1893 році, на всесвітніх виставках у Парижі в 1889 і 1900 роках.

⁹ ДАХО. – Ф. 14. Харківське (губернське) дворянське депутатське зібрання м. Харків. – Оп. 11.

¹⁰ ДАХО. – Ф. Р-6452. Карні справи на репресованих громадян м. Харкова і Харківської області. – Оп. 1.

¹¹ ДАХО. – Ф. 2162. – Оп. 1.

¹² Державний архів Полтавської області (далі – ДАПО). – Ф. 80. – Оп. 1.

¹³ ДАПО. – Ф. 182. – Оп. 1.

¹⁴ ДАПО. – Ф. 202. – Оп. 1.

У Фонді 417 ДАПО зосереджені матеріали Бюро Південноросійської обласної земської переселенської організації, м. Полтава¹⁵.

Фонд 430 ДАПО надає інформацію про першу Полтавську чоловічу гімназію, чисельність і склад учнів та вчителів¹⁶.

У Фонді 441 ДАПО Полтавської духовної семінарії зосереджені матеріали про діяльність семінаристів, їх склад¹⁷.

У Фонді 445 ДАПО містяться матеріали Інспектора народних училищ шостого району Кобеляцького повіту Полтавської губернії¹⁸.

У Фонді 744 ДАСО зберігаються матеріали римо-католицького костюлу м. Суми за 1917–1919 рр.: записи про народження та хрещення, відомості про батьків новонародженого, інформація про хрещених батьків¹⁹.

Фонд 347 ДАСО включає відомості про вихованок Першої Сумської жіночої гімназії – про успішність, учнівські свідоцтва учениць (у т.ч. – польської національності), віросповідання, відомості про батьків та їх попереднє місце проживання/навчання²⁰.

У Фонді 997 ДАСО містяться списки нерухомого майна у м. Ромни Роменського повіту Полтавської губернії і домовласників із зазначенням вартості майна та розміру податку, який потрібно заплатити за нього у 1907 р., включаючи відомості про майно поляків – мешканців м. Ромни²¹.

У Фонді 1063 ДАСО розміщені статистичні відомості про населення Роменського повіту, зокрема – дані про кількість католицького населення на 1904 р.²²

Фонд Р-5791 ДАСО містить Декрети та постанови Раднаркому щодо іноземних громадян, у тому числі – вимоги до тих, хто бажав отримати (оптувати) польське громадянство у 1921–1922 рр.²³

У Фонді 579 ДАСО зберігаються Укази про розшук майна учасників Польського повстання 1863–1864 рр., адресовані Сумському повітовому поліцейському управлінню²⁴.

У Фонді 749 містяться рапорти священників у Сумське духовне правління про проведення подячних молебнів у зв'язку із припиненням військових дій у Царстві Польському²⁵.

Фонд 844 включає рапорти про дозвіл полоненим полякам вступати у шлюби з російськими підданими за умови хрещення спільних дітей у православній церкві²⁶.

Фонд Р-2045 містить список мешканців м. Конотоп польської національності станом на 1942 р.²⁷

У Фонді Р-4611 зберігаються списки поляків, які проживали у м. Конотоп, сел. Бахмач та інших населених пунктах Конотопського повіту²⁸. Циркуляр про обов'язкову реєстрацію іноземних громадян, які проживають на території УСРР. Телеграма у Конотопський повітовий військовий комісаріат про обов'язковий облік полонених поляків на

¹⁵ ДАПО. – Ф. 417. Бюро Південноросійської обласної земської переселенської організації.

¹⁶ ДАПО. – Ф. 430. Полтавська чоловіча гімназія.

¹⁷ ДАПО. – Ф. 441. Полтавська духовна семінарія.

¹⁸ ДАПО. – Ф. 445. Інспектор народних училищ шостого району Кобеляцького повіту Полтавської губернії.

¹⁹ Державний архів Сумської області (далі – ДАСО). – Ф. 744. – Оп. 5. – Спр. 311.

²⁰ ДАСО. – Ф. 347. – Оп. 1. – Спр. 4.

²¹ ДАСО. – Ф. 997. – Оп. 1. – Спр. 11.

²² ДАСО. – Ф. 1063. – Оп. 1.

²³ ДАСО. – Ф. Р-5791. – Оп. 1. – Спр. 22.

²⁴ ДАСО. – Ф. 579. – Оп. 1.

²⁵ ДАСО. – Ф. 749. Сумське духовне правління Белгородської духовної консисторії м. Суми Сумського комісарства Сумської провінції Слобідсько-Української губернії. – Оп. 1.

²⁶ ДАСО. – Ф. 844. – Оп. 1.

²⁷ ДАСО. – Ф. Р-2045. – Оп. 1.

²⁸ ДАСО. – Р-4611. – Оп. 1.

території Конотопського повіту у зв'язку з необхідністю обміну «видатних поляків» на заарештованих у Польщі поляків-комуністів.

Фонд Р-5568 ДАСО містить списки поляків, які проживали на території Конотопського повіту у 1920 р.²⁹.

Отже, наведені матеріали дозволяють зробити висновки, що джерельна база з історії вивчення культурної спадщини Полонії Слобожанщини розпорошена в різних державних і відомчих архівах, що вимагає подальшого цілеспрямованого вивчення.

Svitlana Berezhna, Viktoriya Plakhtyeyeva

Polish and Ukrainian Cultural Heritage on Slobozhanshchyna in the State Archives in Kharkiv, Sumy and Poltava Regions

Sloboda Ukraine is a unique region, which is an example of a tolerant hundred-year interethnic coexistence of the Ukrainian local and foreign population. Close bilateral Ukrainian-Polish contacts in the field of education, culture and science have deep historical roots and testify to the active participation of representatives of the Ukrainian and Polish peoples in the formation of a unified Eastern European historical and educational-cultural space. The article provides an analysis of the documents stored in the state archives in Kharkiv, Sumy and Poltava regions regarding Polish - Ukrainian relations in the field of education, culture, art etc. The conclusion was made about the need for a deeper study of archival materials.

Keywords: Ukrainians, Poles, archive, Slobozhanshchyna, culture.

²⁹ ДАСО. – Ф. Р-5568. – Оп. 1.

Віра Іванова

ПОЛЬСЬКА ГРОМАДА МІСТА СУМИ XIX – 2-Ї ДЕКАДИ XX СТ.: ІСТОРІЯ ТА ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЄПИСАННЯ

Починаючи із XVII ст. міграційні процеси відіграють вирішальну роль у формуванні соціокультурного простору Слобожанщини. Масштаби, етапи, напрямки міграційних потоків визначають як можливості, так і обмеження розвитку країни, формують ментальні риси населення, стратегії його взаємодії із зовнішнім світом. Розглянуті в історичній ретроспективі кількісні і якісні показники цього процесу покликані пояснити механізми соціальної, економічної та культурної «дифузії» етносів. Таким чином, перед дослідниками історії діаспор так чи інакше постає низка суттєвих питань, як то: способи адаптації переселенців у новому соціальному середовищі, проблеми збереження групової та індивідуальної ідентичності, масштаби впливу на корінне населення і практики вибудовування міжетнічних стосунків тощо. Нарешті, у довгостроковій перспективі постають питання національної і громадянської самоідентифікації нащадків мігрантів, а за умови асиміляції – міри належності окремої людини або родини до духовного поля певного національного менталітету. Цілком логічна постановка цих питань і в контексті вивчення слобожанської полоніки.

Двосторонній вектор «Сумщина-Польща» у його історико-культурній площині неодноразово розглядався дослідниками минулої країни. Однією з перших цю тему порушила Л. Сапухіна, яка, окресливши широке коло подій і явищ, підведених під «спільний історичний знаменник», по суті задала напрями потенційних тематичних розвідок¹.

¹ Сапухіна Л.П. Довідка про контакти Сумщини з Польщею // Науковий архів Сумського обласного краєзнавчого музею. – Суми, 2002.

Ольга Рябченко – доктор історичних наук, професор, завідувачка кафедри всесвітньої історії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Україна.

Олександр Самойленко – кандидат історичних наук, доцент, ректор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Україна.

Олена Самойленко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Україна.

Сергій Сєряков – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Україна.

Микола Трубочанінов – кандидат історичних наук, начальник наукової частини, доцент кафедри всесвітньої історії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Україна.

ЗМІСТ

Іван Федорович ПРОКОПЕНКО	ВСТУПНЕ СЛОВО.....	3
Janusz JABŁOŃSKI	SŁOWO WSTĘPNE.....	6
Сергій СЄРЯКОВ	ПЕРЕДМОВА	8
Marek MIKOŁAJCZYK	IDEOLOGICZNY WYMIAR POLSKO-RADZIECKIEJ WSPÓŁPRACY UNIWERSYTECKIEJ NA PRZYKŁADZIE WYMIANY MIĘDZY UAM I UNIWERSYTEM CHARKOWSKIM	14
Ольга РЯБЧЕНКО, Тетяна МАЛИНИНА	ОБМІННІ СТУДЕНТСЬКІ БУДІВЕЛЬНІ ЗАГОНИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ХАРКОВА ТА ПОЛЬСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (1960-1980-ті рр.)	33
Ольга НІКОЛАЄНКО	ТРАГЕДІЯ ХАРКІВСЬКОЇ ПОЛОНІЇ: СПРАВА ПОЛЬСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЙСЬКОВОЇ НА ХАРКІВЩИНІ У 1937 Р.	52
Світлана БЕРЕЖНА, Ольга ДОВЖЕНКО	НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ТА ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МИРОСЛАВА ГАВРИЛІВА	63
Ольга ГОНЧАРОВА	ПОЛЯКИ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОМУ ЖИТТІ ХАРКІВЩИНІ У 1920-ТІ – 1930-ТІ РОКИ	70
Світлана БЕРЕЖНА, Вікторія ПЛАХТЄЄВА	ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НА СЛОБОЖАНЩИНІ У ФОНДАХ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ ХАРКІВСЬКОЇ, ПОЛТАВСЬКОЇ ТА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ	87
Віра ІВАНОВА	ПОЛЬСЬКА ГРОМАДА МІСТА СУМИ ХІХ – 2-Ї ДЕКАДИ ХХ СТ.: ІСТОРІЯ ТА ПРОБЛЕМИ ІСТОРІОПИСАННЯ	95
Микола ТРУБЧАНІНОВ, Микола МАСЛОВ	РОЛЬ ЕТНІЧНИХ ПОЛЯКІВ У РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО БДЖІЛЬНИЦТВА НА СЛОБОЖАНЩИНІ У ДОБУ ІІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОРІЧЧЯ.....	109
Валентин ЄРЬОМІН	АЛЕКСАНДР МАЛІНОВСЬКИЙ (1869-1922 РР.): ХАРКІВСЬКИЙ ПЕРІОД РЕВОЛЮЦІОНЕРА	118
Олена САМОЙЛЕНКО, Олександр САМОЙЛЕНКО	НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БРАТІВ М.О. ТА П.О. ЛАВРОВСЬКИХ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.	127
Ігор КРИВОШЕЯ	ВНЕСОК ПОЛЬСЬКИХ АРИСТОКРАТІВ У РОЗВИТОК ОСВІТИ НА СЛОБОЖАНЩИНІ: СЕВЕРИН ПОТОЦЬКИЙ І УНІВЕРСИТЕТ У ХАРКОВІ	134
Василь МИКИТЮК, Світлана МИКИТЮК	ВНЕСОК ПРОФЕСОРІВ ПОЛЬСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ У РОЗБУДОВУ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ НА СЛОБОЖАНЩИНІ У ХІХ СТОЛІТТІ	139
Марія ЛУЦЕНКО	ІНКОРПОРАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ ДВОРЯНСЬКИХ РОДІВ СЛОБОЖАНЩИНІ ДО СКЛАДУ РОСІЙСЬКОГО ДВОРЯНСТВА	149
	ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	157

Наукове видання

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НА СЛОВОЖАНЩИНІ:
НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА І ВЗАЄМНІ ВПЛИВИ
Матеріали міжнародної наукової конференції
Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
7-8 листопада 2019 р.

ISBN 617-7618-32-3

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори.

Відповідальний за випуск Мірошниченко О. А.
Редакція авторська

Підписано до друку 05.11.2019. Формат 60х84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк – цифровий.
ум. друк. арк. 9,3. Обл.-вид. арк. 8,35.
Наклад 300 примірників. Зам. № 1649.

Видавець: Мірошниченко Олег Анатолійович
61002, м. Харків, вул. Дарвіна, 16, кв. 25.
Свідцтво Державного комітету телебачення
і радіомовлення України
серія ДК № 5818 від 28.11.2017 р.
ел. пошта: merash@i.ua

Віддруковано з готових оригінал-макетів
у друкарні ФОП Тарасенко В. П.
Свідцтво № 24800170000043751 від 21.01.2002 р.
61124, м. Харків, вул. Зернова, 6/267.
Тел.: (0572) 52-82-11